

Yttrande

Dnr 19UN32
2019-03-20
Handläggare: Susanne Haga

Utbildningsnämnden

Yttrande över motion (SD) – Utred möjligheterna av ett utökande av pedagogisk omsorg i Gävle kommun

Inledning

Kommunstyrelsen har begärt ett yttrande från utbildningsnämnden i ärendet Motion (SD) – Utred möjligheterna av ett utökande av pedagogisk omsorg i Gävle kommun. Ärendet har diarienummer 18KS525.

I motionen framförs att dagens barngrupper i förskolan är för stora och att det råder stor brist på utbildad personal. Motionärerna anser att barngruppernas storlek försvårar för förskolorna att fullfölja sitt uppdrag och syfte och att arbetsmiljön i förskolan ofta är undermålig.

Motionärerna menar att söktrycket till förskolorna skulle kunna minskas om det fanns fler dagbarnvårdare. Detta tror de eventuellt även skulle kunna möjliggöra minskade barngrupper i förskolan.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Gävle kommun aktivt verkar för att rekrytera fler dagbarnvårdare för arbete inom pedagogisk omsorg.
- Att utreda hur kommunen kan locka fler till att vilja bedriva pedagogisk omsorg.
- Att om att-sats 1 och 2 bifalls ge utbildningsnämnden i uppdrag att genomföra löpande kontroller av den pedagogiska omsorgen för att säkerställa en hög kvalitet.

Yttrande från Utbildning Gävle

Barngruppernas storlek

Skolverkets riktmärke avseende barngruppernas storlek syftar till att ge vägledning kring hur stor, eller liten, en barngrupp bör vara för att verksamheten ska kunna leva upp till sitt uppdrag. Siffran behöver sättas i relation till andra faktorer som styr kvaliteten – personalens kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning av kön, åldrar, social och etnisk tillhörighet och eventuella barn i behov av särskilt stöd samt hur inne- och utemiljön ser ut. Olika behov och förutsättningar råder på olika förskoleenheter och därigenom varierar också vad som är lämplig personaltäthet samt lämplig storlek och sammansättning av barngruppen. Förutsättningarna varierar alltså från grupp till grupp och även över tid.

I Utbildning Gävles förskolor organiseras barngrupperna på ett sätt där verksamheten möter upp behovet av att vara färre barn i grupperna. Intresse- och aktivitetsgrupper skapas där pedagoger fördelar sig mellan grupperna. Genom att organisera verksamheten med färre barn per intresse- och aktivitetsgrupp genomförs undervisningen på ett professionellt sätt, utifrån förskolans uppdrag i läroplanen, Lpfö18.

Personalen i förskolan

Det råder stor brist på legitimerade förskollärare i hela landet. Utbildning Gävle arbetar aktivt med rekryteringsfrågorna och ett särskilt projekt för att säkra kompetensförsörjningen har påbörjats.

Trots bristen har andelen årsarbetare med förskollärlärolegitimation inom Utbildning Gävle ökat från 53 procent 2016 till 56 procent 2017. Utfall för 2018 fås i april 2019. Detta är väsentligt högre än riket där andelen anställda årsarbetare i kommunal regi 2017 var 43 procent.

I Utbildning Gävles förskolor har förskollärarna ansvaret för att undervisningen sker utifrån uppdraget i läroplanen, Lpfö18. Undervisningen genomförs av både förskollärare och barnskötare.

Arbetsmiljön i förskolan

Inom Utbildning Gävle bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete, därigenom ses arbetsmiljön över och åtgärdas i de fall där det krävs en förändring och utveckling. Ett förebyggande arbete sker kontinuerligt.

Skillnader mellan förskola och pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg inte är en egen skolform inom skolväsendet. Det innebär också att i pedagogisk omsorg bedrivs inte utbildning och undervisning.

Pedagogisk omsorg bedrivs under helt andra förutsättningar än förskola. Det finns till exempel inget krav på utbildad personal och dagbarnvårdarna inom pedagogisk omsorg saknar oftast utbildning för arbete med barn. Läroplanen för förskolan är enbart vägledande för pedagogisk omsorg.

Förskolan är en egen skolform och en del av skolsystemet. Förskolan är det första steget i barnets utbildning och verksamheten ska lägga grunden till ett livslångt lärande.

Det finns ett flertal undersökningar som visar att förskolan har positiva effekter på både barns psykiska hälsa och deras studieresultat i ämnen som språk och matematik. Folkhälsomyndigheten har tagit fram en rapport i samverkan med Centrum för Epidemiologi och samhällsmedicin där resultat från en systematisk litteraturöversikt inom området redovisas.¹

Läraryrket har låtit Skolverket undersöka förskolans betydelse för kunskaperna i matematik och läsning. Resultaten visar att de barn som gått i förskola presterar bättre resultat i PISA-studien². I undersökningen lyfts även

---

¹ *Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen.* Folkhälsomyndigheten och Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES). 2017.

² PISA står för Programme for International Student Assessment. Det är världens största elevstudie i vilken man undersöker 15-åringars kunskaper inom matematik, naturvetenskap, läsförståelse och problemlösning.

flera andra studier om förskolans betydelse. Dessa visar att förskolan har positiva effekter när det gäller bland annat social anpassning till samhället och att förskolan har utjämnande socioekonomiska effekter³.

Andelen pedagogisk omsorg är redan nu hög i Gävle kommun. Den ligger på fyra procent, jämfört med två procent för riket.

Enligt skollagen⁴ ska kommunen sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det, det finns dock inget krav på detta. En vårdnadshavare som önskar förskola kan inte erbjudas pedagogisk omsorg som alternativ, om det inte uttrycks särskilt av vårdnadshavaren.

Efterfrågan på pedagogisk omsorg i Gävle kommun är låg och det finns ingen kö till dessa platser. En utbyggnad av pedagogisk omsorg kan därmed innebära att det skapas platser och avsätts resurser som inte kan användas.

Slutsats

Med beaktande av nämnda aspekter är det utifrån ett långsiktigt perspektiv och utifrån barnperspektivet inte någon god lösning att utöka antal dagbarnvårdare inom pedagogisk omsorg.

Utbildning Gävle anser inte att någon utredning avseende möjligheterna av ett utökande av pedagogisk omsorg i Gävle kommun behöver göras.

Utbildning Gävle anser härmed motionen besvarad.

Tomas Hartikainen
Sektorchef
Utbildning Gävle

---

³ *Förskolan framgångsfaktor enligt OECD*. Rapport från Lärarförbundet. 2014.

⁴ Skollagen 25 kap 2 §